

Cirosu dev, teknolojisi cüce sanayi

KRİTİK AÇI

İsmet Özkul

ismet.ozkul@dunya.com

Istanbul Sanayi Odası'nın (İSO) en büyük birinci ve ikinci 500 sanayi kuruluşu araştırmalarında yer alan firmaların sektörel dağılımına baktığımızda teknoloji düzeyi açısından hiç de iç açıcı bir durum olmadığını görüyoruz. Sanayi devlerinin yoğunlaştığı sektörlerde teknoloji düzeyi açısından baktığımızda, sanayinin 1. ligi ile 2. ligi arasında çok büyük fark olmadığı da ortaya çıkıyor.

Sanayinin 1. ligi ile 2. liginin sektör ve teknoloji yapısı açısından incelediğimizde şöyle bir manzara görüyoruz:

* Sanayinin hem birinci, hem ikinci liginde en fazla gıda şirketi yer alıyor. Düşük teknoloji sınıfındaki sektörlerin başında yer alan gıda, sanayinin iki ligine de damga vuruyor. Üstelik sanayinin birinci ligindeki gıda firması sayısı, ikinci ligindekilere bile daha fazla. 2016'da en büyük 500 sanayi kuruluşunun 98'i gıda sektöründen. İkinci en büyük 500 sanayi kuruluşunun ise 89'u gıda üretimi yapıyor. İçecek üreticilerini de eklersek ilk 500'deki sayı 105'e, ikinci 500'deki sayı 94'e çıkıyor.

■ Sanayinin birinci ligindeki ikinci sırada yine düşük teknoloji

jili bir sektör olan tekstil geliyor. En büyük ikinci 500 sanayi kuruluşunun 75'i tekstil üreticisi. Bunlara yine düşük teknoloji olan 32 giyim eşyası üreticisini de eklersek sayı 107'yi buluyor. Tekstil ve giyim en büyük birinci 500 sanayi kuruluşu içinde de hatırı sayılır bir ağırlığı var. Sanayinin birinci liginde de 38 tekstil, 13 giyim eşyası üreticisi yer alıyor.

■ Birinci 500 büyük içinde gıda firmalarını, 68 kuruluş ile ana metal sanayii izliyor. Ana metal sanayii, sanayinin ikinci liginde de 44 firma ile ön sıralarda yer alıyor. Ana metal sanayii teknoloji düzeyi açısından orta-düşük teknoloji sınıfına giriyor.

■ İki ligin de teknoloji ortalamasını yükselten en önemli faktör orta-yüksek teknoloji grubundaki otomotiv şirketlerinin sayısı. Birinci 500'de 42, ikinci 500'de 28 otomotiv ve yan sanayi firması yer alıyor. Bu da daha çok yabancı otomotiv devlerinin global üretim politikalarına bağlı olarak ortaya çıkmış bir sonuç.

■ Birinci ve ikinci 500'de yer alan imalat sanayii kuruluşlarının teknoloji düzeylerine göre dağılımına baktığımızda her iki ligde de düşük teknolojinin açık ara önde yer aldığı görülüyor. Düşük teknoloji firmaların payı birinci ligde yüzde 40.51'i, ikinci ligde yüzde 51.24'ü buluyor.

■ Orta-düşük teknoloji firmaların payı birinci ligde yüzde 30.82, ikinci ligde yüzde 26.09.

■ Orta-yüksek teknolojinin birinci ligdeki ağırlığı yüzde 24.53, ikinci ligdeki ağırlığı ise yüzde 20.91.

■ Yüksek teknolojinin payı ise birinci ligde sadece yüzde 1.89, ikinci ligde yüzde 2.39 kadar.

Sanayinin 1. ve 2.liginin sektörel yapısı nasıl değişti?

Sektör (Nace2)	Birinci 500			İkinci 500		
	2012	2016	Fark	2012	2016	Fark
Kömür ve linyit çıkartılması	3	2	-1	0	0	0
Ham petrol ve doğal gaz çıkarımı	1	1	0	0	0	0
Metal cevherleri madenciliği	8	6	-2	1	3	2
Diğer madencilik ve taş ocaklığı	2	2	0	2	3	1
Madenciliği destekleyici hizmetler	0	0	0	0	0	0
Gıda ürünleri	98	98	0	100	89	-11
İçeceklerin imalatı	5	7	2	5	5	0
Tütün ürünleri imalatı	4	3	-1	2	1	-1
Tekstil ürünlerinin imalatı	37	38	1	75	81	6
Giyim eşyalarının imalatı	14	13	-1	32	30	-2
Deri ve ilgili ürünler	1	1	0	2	0	-2
Ağaç, ağaç ürünleri	4	7	3	7	6	-1
Kağıt ve kağıt ürünleri	11	15	4	18	20	2
Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması	5	2	-3	5	4	-1
Rrafine petrol ürünleri	11	4	-7	3	5	2
Kimya	29	28	-1	34	27	-7
Eczacılık	7	5	-2	7	7	0
Kauçuk ve plastik	25	20	-5	19	27	8
Metalik olmayan mineral ürünler	38	43	5	38	38	0
Ana metal sanayii	75	68	-7	37	44	7
Fabrikasyon metal ürünler	19	15	-4	16	20	4
Bilgisayarların, elektronik	4	4	0	6	4	-2
Elektrikli teçhizat	32	34	2	23	21	-2
Makine ve ekipman imalatı	10	12	2	12	13	1
Otomotiv	30	42	12	33	28	-5
Diğer ulaşım araçları	6	7	1	4	2	-2
Mobilya	4	5	1	9	9	0
Diğer imalatlar	5	3	-2	3	3	0
Makine ve ekip. kurulumu ve onarımı	0	0	0	1	0	-1
Elektrik, gaz	12	15	3	6	10	4

İSO listesine giren imalat sanayii firmalarının teknoloji düzeyi dağılımı (%)

Teknoloji düzeyi	Birinci 500			İkinci 500		
	2012	2016	Fark	2012	2016	Fark
Düşük	39,66	40,51	0,84	52,65	51,24	-1,41
Orta-düşük	35,44	31,65	-3,80	23,06	27,69	4,62
Orta-yüksek	22,57	25,95	3,38	21,63	18,80	-2,83
Yüksek	2,32	1,90	-0,42	2,65	2,27	-0,38
Toplam	100,00	100,00	0,00	100,00	100,00	0,00

■ Sonuç olarak sanayinin birinci ve ikinci liginde yer alan firmaların dörtte üçü gibi ezici bir çoğunluğu düşük veya orta-düşük teknoloji ile üretim yapıyor. Yüksek veya orta-yüksek teknolojinin payı ise dörtte biri geçemiyor.

Üstelik bu yapı yıllardır değişmiyor ve sanayi teknoloji düzeyinde sıçrama olmuyor. Cirosu dev olsa da teknolojisi cüce kalan bir sanayi ile Türkiye'nin içine düştüğü patinaj halinden kurtulması mümkün değil.

İş dünyasında 'gerginlik uzun sürerse' endişesi

Almanya ile siyasi gerginliğin aynı hızda ekonomiye yansımayaacağı bekleniyor. Ancak uzun sürerse bu risk var

Almanya ile Türkiye arasındaki siyasi gerginlik; büyük çaplı dış ticaret, karşılıklı büyük yatırımlar, savunma konusundaki anlaşmalar nedeniyle iş dünyasının da gündemine oturdu. DÜNYA'ya açıklamalarda bulunan iş dünyası temsilcileri, siyasi gerginliklerin ekonomi alanına aynı hızda yansımaları beklemediklerini söyledi. Ancak uzun sürmesi halinde olumsuz etkisi olabileceğini belirten

iş çevreleri, politik karşı kampanyaların ve yabancı rakiplerin propagandalarıyla "Türk malı" algısında yaşanabilecek problemlere dikkat çekti. Türkiye tarafının itidalli açıklamaları ve son olarak bazı Alman şirketleri hakkındaki bilgi talebini geri çekmesine karşın Alman yetkililer, tehdit gibi açıklamalarına "Gümrük Birliği'nin Genişletilmesi" konusunu da ekledi.

SERCANAKINCI/09

EKONOMİK İLİŞKİLER DERİN

Türkiye- Almanya arasında 35 milyar dolarlık ticaret var. 14 milyar Türkiye'nin ihracatı. Türkiye'de 6 bin 969 Alman şirketi faaliyette. Türkiye'deki yerleşiklerin Almanya'daki 500 şirkette doğrudan yatırımları 2.5 milyar dolara yaklaşıyor. Almanların Türkiye'ye doğrudan yatırımı da 9 milyar dolar.

Sanayiciler, Almanya ile gerginliğin kısa vadede ekonomiye aynı hızla yansımayaacağı, ancak orta ve uzun vadede olumsuz etkileri olacağı görüşünde. Dün, Türkiye'nin Alman şirketleri hakkındaki bilgi talebini geri çektiği haberleri basına yansıdı. Buna karşın Almanya tarafından sert açıklamalar devam ediyor. Son olarak Gümrük Birliği'nin genişletilmesi konusunda tehditkâr açıklamalar yapıldı.

SERCAN AKINCI - İSTANBUL

Almanya ile Türkiye arasındaki siyasi gerginlik, büyük çaplı dış ticaret, karşılıklı büyük yatırımlar, savunma konusundaki önemli anlaşmalar nedeniyle iş dünyasının da gündemine oturdu. DÜNYA'ya açıklamalarda bulunan iş dünyası temsilcileri, politik karşı kampanyaların ve yabancı iş çevrelerinin propagandalarıyla "Türk malı" algısında yaşanabilecek problemlere dikkat çekti. Otomotiv sanayi gibi bazı Alman yatırımcı sektörlerinin alternatif alan arayışına girdiği belirtiliyor. Gerginliğin başka bazı Avrupa ülke ve şirketlerinin rekabetçi yaklaşımıyla kasıtlı yayılması konusunda olumsuz işaretler var. İspanya'da "Türk malı kullanmayın" çağrıları yapılıyor.

Geçtiğimiz hafta sonu Almanya Dışişleri'nin vatandaşlarına seyahat uyarısı yapması, Türkiye'deki Alman yatırımlarına güvene vermeyecekleri konusundaki açıklamalarıyla torunan gerginlik, dün yeni sert açıklamalarda devam etti. Türkiye tarafının tansiyonu düşüren açıklamalarına karşın Alman sözcüler sert açıklamalarını sürdürdü. Alman Ekonomi Bakanlığı Sözcüsü Katharina Dubel, "Türkiye ile ilgili alınacak başka önlemler hala değerlendiriliyor" dedi. Sözcü, Almanya'nın, Avrupa Birliği ortaklarıyla Türkiye'nin gümrük birliği anlaşmasını genişletmenin mevcut durumda anlamlı olup olmadığını tartıştıklarını da belirtti.

Türkiye ile Almanya arasında 35 milyar dolarlık ticaret hacmi var. Bunun 14 milyar doları Türkiye'nin bu ülkeye ihracatı. Türkiye'de 7 bine yakın Alman sermayeli şirket var. Türkiye'deki yerleşiklerin Almanya'da kurdukları şirket sayısı ise 500'e, doğrudan yatırımları da 2.5 milyar dolara yaklaşıyor. 2002 sonrası Almanya'dan Türkiye'ye gelen uluslararası doğrudan yatırım 9 milyar dolar. Türk kökenlilerin Almanya'da 75 bin dolayında şirketi var. Bunlar yaklaşık 370 bin kişilik bir istihdam yaratıyor. Yıllık 35 mil-

TÜRKİYE'DE 7 BİN CİVARINDA ALMAN SERMAYELİ ŞİRKET VAR

Bu yılın nisan sonu itibarıyla Türkiye'de faaliyet gösteren Alman sermayeli firma sayısı 6 bin 969 olarak görünmüştür. 2017'de kurulan ve gelenlerle birlikte sayının 7 bini geçtiği tahmin ediliyor. Bunlardan 2085'i "motorlu taşıtların, motosikletlerin bakım onarımı ve akaryakıt toptan perakende satışı" konusunda çalışıyor. İnşaat alanında 546, gayrimenkul faaliyetleri alanında 236 Alman şirketi var. 332 otel lokanta işletmecisi, 270 ulaştırma ve seyahat acentelik şirketi faaliyette. Makine teçhizat imalatı alanında 130, bilgisayar ve ilgili faaliyetlerde 276, elektrik gaz buhar konusunda 369, gıda içecek imalatı konusunda 1100, kimyasal madde ve ürünleri imalatında 129, mobilyada 89, motorlu kara taşıtlarının imalatı konusunda 81, tekstil konusunda 89 Alman firması faaliyet gösteriyor.

Almanya gerginliği sanayicide kısa vadede 'imaj' kaygısı yarattı

yar euro dolayında ciroları var.

İş dünyası değerlendirmelerine göre siyasi gerginliğin derinleşmesi, uzun sürmesi karşılıklı ticaret ve yatırım konusunda sorun yaratabilir. En önemli risklerden birisi Almanya'nın "AB'nin patronu" pozisyonunu kullanması, "Türk malı" algısını olumsuz etkilemek için İspanya'da başgösteren kampanyaların başka ülkelere sıçraması... İş dünyası temsilcileri, "İspanya'daki 'Türk malı giymeyin' çağrıları başka pazarlara sıçrayabilir. Kasıtlı kötümelerle imaj sorunu sıkıntı yaratıyor. Eskiden yurtdışına gittiğimizde 'Demok-rasi gelişen ülke' diye el üstünde tutulurduk. Almanya, Türkiye'ye ilk kez açtıkları tavır aldı. Türk sanayisinin teknolojisini geliştirmesi için Almanya ile kavga değil kol kola olması gerekiyor" diye konuştular.

"Kamu alımında etkisi olabilir"

Konu ile ilgili görüşlerini paylaşan İstanbul Sanayi Odası (İSO) Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı İrfan Özhamaralı, "Ticaret ortamının arzusu, siyasi gerilimlerden sonra ticaret ortamında herhangi bir sorun olmamasıdır. Alman iş dünyası da aynı görüşü savunuyor. Siyasi zorlamaların özel sektöre ciddi bir etkisi olmaz diye düşünüyorum. Ka-

mu alımları noktasında ise hükümetler inisiyatif kullanabilirler" diye konuştu.

İSO Yönetim Kurulu Üyesi Ali Eren de siyasi gerilimlerin ticareti kısa vadede etkilese de orta ve uzun vadede etkilemeyeceği görüşünde. Fakat buna karşın yatırım konusunun farklı olduğuna dikkat çeken Eren, Almanların Türkiye'ye yapacağı yatırımlar konusunda 2-3 defa düşünebileceğini belirtti. Siyasi tar-

TAYSAD BAŞKANI ALPER KANCA: BİR GÜNDE TEDARİKÇİ DEĞİŞTİRİLMEZ

"Bu konuyu birkaç farklı vadede düşünmek gerekiyor. Turizm aksine otomotivde kısa vadede çok etkisi olacağını sanmıyorum. Otomotiv sektöründe her iki taraf da sözleşmelerle çalışıyor. Uzun vadeli anlaşmalar ve planlar yapılıyor. Bir günde kolay kolay kimse tedarikçisini değiştirmez. Dolayısıyla kısa dönemde çok sorun yaşanmaz. Olay tek taraflı değil. Türkiye de Almanya için önemli bir pazar. Almanya Türkiye'ye büyük ihracat yapıyor. Otomotiv sektöründe de Türkiye'ye önemli miktarda ara mamüller satıyor. Hükümetin yaptığı açıklamaların iş hayatında aynı şekilde takip edildiğini düşünmüyorum. Hatta Alman Dışişleri Bakanı'nın bu açıklama yaptığı gün Türkiye'de faaliyette olan bir Alman şirketi bu pazardaki yatırımını büyütme kararı aldı. Alman hükümetinin açıklamaları büyük otomotiv şirketlerinin Türkiye'ye yatırımını durdurmaz. İş hayatı siyasi taraftan biraz daha bağımsız gidecek gibi görünüyor. Ancak uzun vadede sektöre ve iki ilkenin ekonomisine olumsuz yansımaları olabilir."

ALMANYA'YA YAPILAN TALEP GERİ ÇEKİLDİ İDDİASI

Ajanların geçtiği haberlerde ise Almanya İçişleri Bakanlığı sözcüsü Tobias Plate'nin dün düzenlediği olağan basın toplantısında yaptığı açıklamada, Türkiye'nin terörizmi desteklediğinden şüphelenilen 700 Alman firması hakkında soruşturmaya yardımcı olması için

Almanya'ya yaptığı talebi resmen geri çektiğini iddia etti. Tobias Plate'nin açıklamasına göre, İçişleri Bakanı Süleyman Soylu Alman meslektaşını bugün telefonla arayarak Türkiye'nin listeyi Interpol aracılığıyla göndermesinin bir "iletişim sorunu" olduğunu söyledi.

firmalar yapıyor. Burada bir sorun olursa çifte zarar yazar Almanlar. Biz ithalat konusunda bir engelleme yaparsak, iş pazarda kıpırdanma yaşanabilir" ifadelerini kullandı.

Menşenin yazmaması avantaj

İstanbul Kimyevi Maddeler ve Mamulleri İhracatçıları Birliği (İKMİB) Başkanı Murat Akyüz AB ülkelerinde doğrudan Türk ürünlerine yönelik bir protesto olmadığını söyledi. Akyüz, şöyle dedi: "Halka inmiş bir negatiflik yok ama ciddi bir negatif reklam yapılıyor. AB'de satılan ürünlerin üstünde menşeni yazma zorunluluğu yok. O nedenle Avrupalı son tüketici protesto yapmak istese bile Türk ürünü bulamaz. Bu da hem Türk üretici hem de Avrupalı ithalatçı firma için avantaj."

Sorunun devam etmesi halinde bunun ticaret ortamına yansımacağını vurgulayan Türkiye Giyim Sanayicileri Derneği (TGSD) Başkanı Şeref Fayat, gerilimin Almanya'daki seçimlerle ilgili olduğunu düşündüğünü aktardı. Türk ve Alman iş dünyasının birbirine ihtiyaç duyduğunu belirten Örne Sanayicileri Derneği (ÖRSAD) Başkanı Fikri Kurt, Almanların Türkiye'ye ağır sanayide, Türkiye'nin ise Almanya'ya hazır giyim gibi konularda destek olduğunu dile getirdi. Büyük firmaların basic ürünlerde belki üretimini daha geri kalmış ülkelere kaydırabileceğini söyleyen Kurt, "Tasarım ve yüksek katma değerli ürünlerin üretimini konusunda hiç bir sıkıntı olmaz. Alman KOBİ'ler de bizden mal almaya devam ederler" dedi.

Eskişehir bir sanayi kenti mi?

Eskişehir
Tülay TAŞKIN

tulay.taskin@dunya.com

Istanbul Sanayi Odası'nın (İSO) ikinci 500 büyük sanayi kuruluşu listesi açıklandı. İlk 500 büyük listesi de geçtiğimiz Haziran ayında açıklanmıştı. Sonuçlara bakınca Eskişehir'in 5 özel, bir kamu firmasıyla ilk 500'de, 3 özel firmasıyla da ikinci 500'de olduğu görülüyor. Bu sonuç Eskişehir'in bir sanayi kenti olup olmadığını haliyle sorguluyor. Çünkü kendilerini henüz sanayi kenti sınıfına koymayan komşular Bilecik ve Kütahya'nın da ikinci büyük 500 sanayi kuruluşu arasında 3'er tane firması yer alıyor. Biz sanayi kentiyiz diyen komşu Bursa'nın ilk 500'de 22, ikinci 500'de 35 firması bulunuyor.

İSO'nun açıkladığı listelere bakınca ilk 500'de de, ikinci 500'de de Eskişehirli isimlerin değişmediğini görebiliyoruz. Aynı firmalar sıraları biraz aşağıda biraz yukarıda olsa da listede yer alıyorlar, yeni bir firma alttan bir yıl giriyor, ikinci yıl tekrar düşüyor, minik değişiklikler oluyor ama sayı değişmiyor. 5 firmayı 6'ya, 7'ye, 10'a çıkaramıyoruz.

Eskişehir, bir sanayi kenti midir? Bir tane bile holdingi olmayan, bir iki markanın dışında kendi ana sanayisini yaratamamış, yoğunluklu olarak yan sanayi olarak konumlanmış yapısı olan bir kente, sanayi kenti diyebilir miyiz? Diyemiyorsak Eskişehir bir sanayi kenti değildir. Ve her geçen yıl biraz daha kan kaybettiğini de görmek mümkündür. Neden Eskişehir sanayide zin-

cirlerini kıramıyor? Bunun birçok sebebi var.

En önemli sebep, ülke konjonktürünün etkisi. Ekonomiyi olumsuz etkileyen nedenler tüm Türkiye'deki sanayi kuruluşlarına dokunuyor ama en çok da kırılgan yapıya sahip, öz sermaye yetersizliği çeken ve kurumsallaşamamış firmaları sarsıyor. Demek ki kurumsallaşma firmaların ayakta kalmalarını sağlayacak en önemli olgu, buradan hareketle Eskişehir sanayisinin en büyük sorunlarının kurumsallaşamama olduğunu söyleyebiliriz. Nitekim, hem ilk, hem de ikinci 500 büyük firma içinde yer alan sanayi kuruluşlarının dahi kurumsallaşabildiğini söylememiz çok mümkün değil.

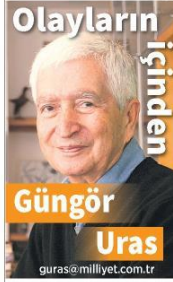
Eskişehir sanayisinin tamamına yakını aile şirketi ve KOBİ'lerden oluşuyor. Devlet teşviklerinden tam anlamıyla yararlandıklarını söylemek pek mümkün değil. Çünkü yatırım teşviğinde birinci bölgede yer alıyor, bu da yeni yatırımlarda teşvik alamamasına neden oluyor. Bölgesel/sektörel teşviklerden de, KOSGEB, BEBKA gibi kurumlardan verilen desteklerden de yeteri kadar faydalanamıyorlar. Çünkü Eskişehir sanayisi proje üretmiyor, yeniliklere yelken açamıyor. Çoğu firma halen baba mesleğini devam ettirmeyi tercih ediyor, klasikleşmiş üretim konularında, klasik üretim anlayışıyla yaşamlarını idame ettirmeye çalışıyor.

Başka nedenler yok mu? Elbette

var. Eskişehirli sanayiciler kurumsallaşamadığı gibi ortak iş de yapmıyor. Ortak iş yapma kültürünün tüm dünyada geliştiği günümüzde bile halen küçük olsun benim olsun zihniyeti hakim. Kurumsallaşamamak ve benim olsun zihniyeti aile şirketlerinde bile kardeşler arasında ciddi sorunlar çıkmasına ve şirketin parçalanmasına neden oluyor. Öz sermaye yetersizliği, yenilikleri takip edememesi ve adaptasyonunu sağlayamaması, katma değeri yüksek ürünler üretememesi, kaybettiği Ortadoğu pazarının yerine yeni pazarlar koyamaması ve yeni dış pazarlara ulaşmayı başaramaması, limanlara uzaklıktan ve ulaşımdan kaynaklanan nakliye sorunları, profesyonel yönetici yerine şirket sahipleri tarafından şirketlerin yönetilmeye çalışılması ve en önemlisi de ürettiği ürünlerin tanıtımında yetersiz olmaları, bir marka yaratamama, bir marka olamamaları gibi nedenler, Eskişehir sanayinin büyümesine kanımca en büyük engelleri oluşturuyor.

İstanbul Sanayi Odası'nın raporunda belirtilen ve Türk sanayisinin tümünün etkilendiği finansman zorluğu, kur dalgalanmaları, sosyal, siyasal, terör ve jeopolitik tüm olumsuzluklardan elbette Eskişehir sanayisi de etkileniyor, hem de iki kat daha fazla. Bir de Eskişehir'in klasik ve hantal sanayi yapısını bu olumsuzluklara eklersek, kısa ve orta vadede büyümesini beklemek fazla iyimserlik olur.

Sadece KOBİ'lerle büyüyemeyiz

KOBİ'siz ekonomi olmaz. Ama sadece KOBİ ile de ekonomi büyüyemez. KOBİ'lerin istihdama, ekonomiye katkısı küçümsenemez. KOBİ'ler sanayinin fideleliğidir. Fideler eğer hızla ve sağlıklı

olarak büyüyerek ekonomik büyüklükte sanayi tesisleri haline geliyorsa, fidanlık yararlıdır. Fideler tüm çabalara rağmen aynı boyda kalıyorsa, kaynak kaybına neden olur.

KOBİ nedir? Bizim ölçülerimize göre:

- Mikro KOBİ'ler (Mikro İşletmeler), 10'dan az çalışanı olan, yıllık satış geliri 1 milyon TL'nin altındaki işletmelerdir.
- Küçük KOBİ'ler (Küçük İşletmeler), 50'den az çalışanı olan, yıllık satış geliri 8 milyon TL'nin altında olan işletmelerdir.
- Orta KOBİ'ler (Orta İşletmeler) çalışanları 50'den fazla, 250'den az olan, yıllık satış geliri 40 milyon TL'nin altında olan işletmelerdir.

Sosyal Güvenlik Kurumu'nun (SGK) işyeri istatistiklerine göre, ülkede 1 milyon 760 bin işletme var.

- Toplam işletmelerin 1 milyon 400 bini 6'dan az çalışanı olan mikro işletmeler. Mikro KOBİ'ler.
- 330 bininde 7-49 çalışan var.
- 30 bini 45-250 çalışanlı işletme.
- 4.500 işletmede 250'den fazla çalışan bulunuyor.

İşletmeler küçük ölçekli

Sosyal Güvenlik Bakanlığı verilerine göre, Türkiye'deki işletmelerin yüzde 95'inin üzerindeki kısmı KOBİ tanımına giriyor. 1 milyon 700 bin dolayında mikro ve orta boy işletmeye sahibiz.

OECD raporuna göre, işletmelerin yarattıkları toplam katma değer % 68'ini 250'den fazla çalışanı olan büyük işletmeler yüzde 28'ini 10 ile 250 çalışanı olan işletmeler yaratıyor.

Toplam KOBİ'lerin yüzde 12.5'i sanayi kesiminde, yüzde 51.4'ü ticaret kesiminde, yüzde 4'ü tarım kesiminde, kalanı hizmetler kesiminde faaliyet gösteriyor.

Ölçek ekonomisi önemli

Istanbul Sanayi Odası'nın 2016 yılı 500 büyük sanayi kuruluşu sıralamasında yer alan ilk 50 sanayi şirketi, toplam 490 milyar liralık üretimden satışların 241 milyar lirasını, yüzde 49.2'sini gerçekleştirdi.

Bu, açıklıkla gösteriyor ki, üretimde ekonomik ölçekli işletmelere sahip olmak çok hem de çok önemli.

Tekrarda yarar var. KOBİ'ler küçümsenemez. KOBİ'ler ilgi ister. Ama bu ilginin KOBİ'leri büyütmeye ve üretimlerini artırmaya yönelik ilgi ve destek olması gerekir.

Politikacılarımız, sayılarının fazlalığı ve istihdama katkıları nedeniyle, sanayi ve üretim konuları gündeme geldiğinde sadece KOBİ'lerle ilgileniyorlar.

Ekonomik ölçekli sanayi kuruluşlarının yaşaması, büyümesi, yenilerinin kurulması genelde ihmal ediliyor.

Büyümenin, üretimi ve istihdamı artırmanın, dünya pazarlarına çıkmanın yolu ekonomik ölçekli sanayi işletmelerinden geçer. Bunu unutmayalım.

Küçük şirketleri yüksek faiz vurdu

Yüksek faiz ve yüksek kur en çok KOBİ'leri vurdu. **İSO Başkanı Erdal Bahçivan**, "KOBİ'ler için yüksek faiz hiç kuşkusuz dev şirketlere göre daha zorlayıcıdır" dedi.

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, **İSO'nun İkinci 500 Büyük Sanayi Kuruluşu** açıklamasında, Türkiye açısından zor bir yıl olduğunu belirterek, 2015 yılındaki yüzde 2,7'lik büyümenin ardından geçen yıl yüzde 2,4'e gerileyen global büyümenin Türkiye'deki firmaların performanslarını da sınırladığını, ancak bu sınırlamanın KOBİ'ler için daha etkili olduğunu kaydetti.

Erdal Bahçivan

KOBİ'LERİN BÜYÜK YATIRIMA İHTİYACI VAR

İkinci 500 verilerine bakıldığında, dış pazarlarda genişleme sürecine girmiş olan ve görece olarak sermaye birikimleri daha sınırlı kalan KOBİ'lerin ekonomik yavaşlamalardan daha çok etkilenmediğini vurgulayan Bahçivan, karlılığında düştüğünü aktardı. Bahçivan, "İSO 500'de olduğu gibi **İSO İkinci 500**'de de mali borçlarda ve ödenen faizlerde ciddi artışlar yaşadığımızı görüyoruz. Finansman maliyetleri, İkinci 500'de de şirket karlılıkları üzerinde olumsuz etkisini sürdürüyor. Ölçek büyütmek, rekabetçi-

liğini arttırmak ve pazarını genişletmek için büyük çaplı yatırımlara ihtiyacı olan ve sermaye birikimi nispeten sınırlı olan KOBİ'ler açısından kurlardaki yükseliş ve yüksek faiz ortamı, hiç kuşkusuz, dev şirketlere kıyasla daha zorlayıcıdır" şeklinde konuştu.

İSTİHDAM DEPOSU OLDU

Bahçivan, bütün bu olumsuzluklara karşın çoğunu KOBİ'lerin oluşturduğu **İSO İkinci 500**'de umut veren gelişmelerin de olduğunu aktararak, "Bu şirketlerimiz, istihdamlarını arttırırken, asgari ücreti de yükseltti" değerlendirmesinde bulundu.

Milli Birlik
Yürüyüşümüz

15 Temmuz Demokrasi ve Milli Birlik Günü'nde şehit ve gazilerimizi bir kez daha minnet ve saygıyla anıyoruz

Sonsuza dek sürecek

O gece bir olduk, birlik olduk, akıntıya karşı durduk
Bir milletin esaret zincirlerini parçalayışına tanık olduk

BİR YIL GÖSTERDİ Kİ...

HEPİMİZİN SORUMLULUĞU

15 Temmuz'dan bu yana geçen bir yıl gösterdi ki; Türk milletinin sandıkta verdiği karara sahip çıkacak gücü var. Bu kararın ölümü göze alacak cesareti var. Ve geleceğin iyi olacağına dair büyük ümitleri var.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, "15 Temmuz'u unutmamak ve unutturmamak, sadece şehitlerimize, şehit yakınlarımıza ve gazilerimize değil, tarihimize karşı da en büyük sorumluluğumuzdur" dedi. ■ 9'da

İTO Milli Birlik Yürüyüşü'nde

İstanbul Ticaret Odası Meclis ve Komite Üyeleri, kurulları ve personeli, 15 Temmuz Demokrasi ve Milli Birlik Günü dolayısıyla 15 Temmuz Şehitler Köprüsü'nde düzenlenen anma töreni ve Milli Birlik Yürüyüşü'nde iş dünyasını temsilen yerini aldı. İTO Meclis Başkanı Şekib Avdağç ve Yönetim Kurulu Başkanı İbrahim Çağlar başkanlığındaki heyet, kahraman şehitlerimiz ve gazilerimiz anısına ellerinde Türk bayraklarıyla tören alanına yürüdü. İTO'dan yapılan açıklamada, "Milli Birlik Yürüyüşü sonsuza dek sürecek bir yürüyüştür" denildi.

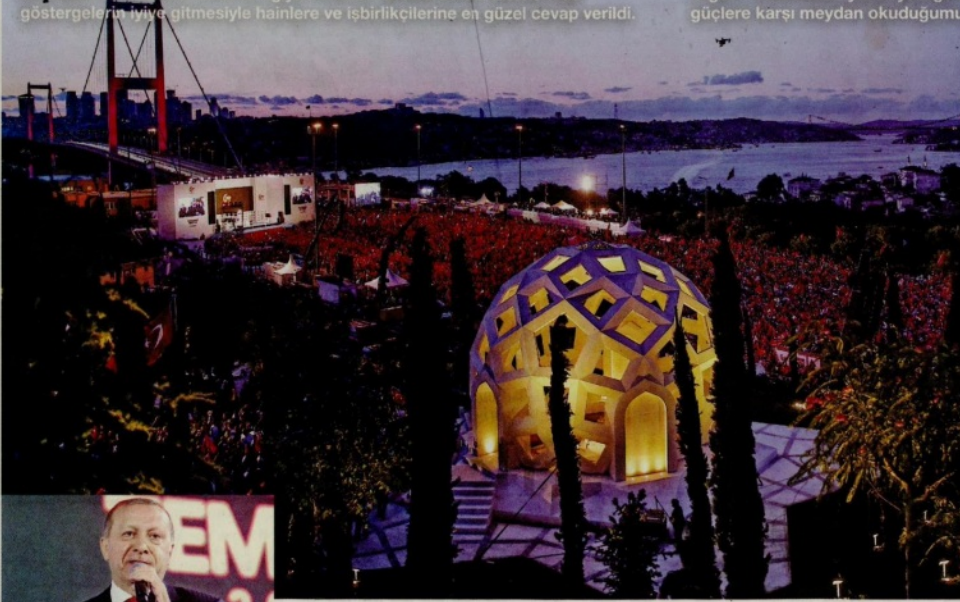
Cumhurbaşkanı Erdoğan, TBMM Başkanı İsmail Kahraman, Başbakan Binali Yıldırım, Cumhurbaşkanlığı Külliyesi karşısında 15 Temmuz şehitlerinin anısına inşa edilen Şehitler Abidesi'nin açılış törenine katıldı.

MİLYONLARCA KAHRAMAN

Türk halkı 15 Temmuz 2016 gecesi FETÖ darbesini tarihe geçecek bir toplumsal direnişle püskürttü. Geçen bir yılda bu direniş ekonomi cephesinde de üretim ve istihdam seferberliğiyle ciddi bir destek buldu. Ekonomide göstergelerin iyive gitmesiyle hainlere ve işbirlikçilerine en güzel cevap verildi.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, "Destanların tek bir kahramanı olur. 15 Temmuz'un ise milyonlarca kahramanı var. O gece milletimizle yürek yüreğe FETÖ'cü hainlere ve onları kullanan güçlere karşı meydan okuduğumuz için bugün buradayız" dedi.

Direnişin sembolü olan İstanbul 15 Temmuz Şehitler Köprüsü girişindeki Şehitler Anıtı ve Ankara Şehitler Abidesi de milyonları katılmaya çağırdı.

Milletimiz müsterih olsun

Türk milletinin, FETÖ'nün başındaki şarlatanın ihanet ordusuna asker yazılanlardan bunun hesabını mutlaka soracağını altını çizerek Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Biz, bugün ve her yıl burada, şehit yakınlarımız, gazilerimiz, milletimizle birlikte anamız yapacak, duamız edeceğiz. Şehitlerimizin bedenlerini toprağa vermiş olsak da, kendileri yüreğimizde hep yaşayacak. FETÖ'cü hainler ise, hapishanelerin kalın duvarları arkasında cürüüp giderken, her gün tekrar öcekler. FETÖ'cülere destek verenler de, tarihin kara defterine isimlerini yazdırarak, çekilip gidecekler. Milletimiz müsterih olsun" dedi.

40 yıllık işgal planını çöpe attık

TBMM Başkanı İsmail Kahraman, marşlarla, bayraklarla bir demokrasi söleni gerçekleştirdiğini belirtti. Kahraman, "Ruh hastası bir şarlatanın, bir vatan haininin 40 yıllık işgal planını çöpe attık. FETÖ'ye mensup hainlere, onların işbirlikçilerine, sırtlarını dayadıkları yurt dışı odaklara tek yürek olduğumuz ve bizi yenemeyeceklerini göstermek için yine meydanlardayız. Türkiye'de bir daha herhangi bir darbeye, kalkışmaya kimse cesaret edemeyecek" diye konuştu.

Vatan onurumuzdur

Başbakan Binali Yıldırım, o karanlık gecede köprüde 34 kahramanın şehit verildiğini belirtti. Bütün şehitlerin ruhlarının şad olmasını dileyen Yıldırım, "Vatan namusumuzdur, seferimizdir, onurumuzdur. Ecdad, bu vatan toprağını çignetmemiştir. 15 Temmuz'da aziz milletimiz, Cumhurbaşkanımız, Başbakanımız liderliğinde meydanlara inmiş, bu gözü dönmüş hainlere dersini vermishen, darbecilere darbeyi vermişler. Bugün de, yarı da göğsümüz siper olacak, bu mübarek toprakları hiçbir hain çigneyemeyecek" dedi.

2023 hedeflerimize ulaşım zafer anıtımızı dikeceğiz

Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Korkaklar zafer anıtı dikemez. Biz, milletimizle birlikte, 2023 hedeflerimize ulaşarak zafer anıtımızı dikmekte kararlıyız. Ne FETÖ'cü hainler, ne PKK'lı katil sürüsü, ne DEAŞ'ın katil sürüsü, ne de sözde -müttefiklerimiz, bizi hedeflerimize ulaşmaktan alıkoymayacaktır" dedi.

ADEM ORHUN - YAHYA GÜL

15 Temmuz FETÖ hain darbe girişiminin destansı bir direniş ile bertaraf edilmesinin birinci yıldönümünde, demokrasi şehitleri ve gaziler ülke genelinde törenlerle anıldı. 15 Temmuz'un birinci yıl dönümünde sabah namazını tören geçitleri katılan vatandaşlarla birlikte Beştepe Millet Camii'nde kılan Cumhurbaşkanı Erdoğan, namazın ardından tören alanına geçti. Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İsmail Kahraman, Başbakan Binali Yıldırım ve bakanların da iştirakiyle gerçekleştirilen törende, Cumhurbaşkanı Erdoğan bir konuşma yaptı.

SÖZÜMÜZÜ YERİNE GETİRECEĞİZ

Konuşmasına şehit yakınlarını, gazileri ve vatandaşları selamlayarak başlayan Cumhurbaşkanı Erdoğan, Türkiye'nin yaşadığı en büyük ihanetlerden biri olan 15 Temmuz'un birinci yıl dönümünde, şehitlere Allah'tan rahmet, gazilere sıhhat ve afiyet diledi.

15 Temmuz şehitlerinin anılıp gazilerinin şükranlarını sunduğunu ifade eden Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Demokrasi ve Millî Birlik Günü olarak ilan ettiğimiz 15 Temmuz'u unutmama ve unutturmama sözümüzü yerine getirmekte kararlıyız. Evet, 15 Temmuz'u, 'ne kendimiz unutacağız, ne de bizden sonraki nesillere unutturacağız" diye konuştu.

DÖNÜM NOKTASI

Çanak kale ve Kurtuluş Savaşlarının unutulmuyup her fırsatta yâd edildiği gibi mücadelelerden ders çıkarıldığı gibi 15 Temmuz'u da böyle bir dönüm noktası olarak gördüklerini belirten Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Aslında destanların tek bir kahramanı olur. 15 Temmuz'un ise milyonlarca kahramanı var. Bizim yaptığımız tek şey, o gece milletimizle birlikte olmaktır. O gece

milletimizle yürek yüreğe, kafa kafaya, kol kola FETÖ'cü hainlere ve onları kullanan güçlere karşı meydan okuduğumuz için bugün buradayız" dedi.

15 Temmuz gecesi canları pahasına sokaklara dökülen milyonları görmeyenlerin, FETÖ'den ve PKK'dan tutuklanmaların hakları için adeta kendilerini parçaladığına dikkat çeken Cumhurbaşkanı Erdoğan, Hamburg'da yapılan G20 Liderler Zirvesinde kendisine hâlâ FETÖ'cü teröristlerin sorulduğunu aktardı: Erdoğan, "250 şehidi sormuyorlar, 2 bin 193 gaziyi sormuyorlar. Acaba İstanbul'da bir milyon insan niçin sadece Anadolu yakasında bir araya geldi, bunu sormuyorlar. Niçin? İşlerine gelmiyor" dedi.

17 yaşındaki Uğur Kadir Işık gibi, henüz askerlik çağına bile gelmeden, ülkesine ve milletine hizmet yolunda şehadet mertebesine ulaşanların kanlarını asla yerde kalmayacağı kaydeden Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Külliye'nin önüne birlikte geldiği babasının eve dönmeye istrarlarına. 'Bu benim de vatanım değil mi baba?' diyerek karşı çıkan 9 yaşındaki kızımızın emanetine hâlele getirmek bizim namus borcumuzdur" şeklinde konuştu.

Millet esaret zincirlerini parçaladı

İTO Başkanı İbrahim Çağlar hain darbe girişiminin birinci yıldönümü nedeniyle bir açıklama yaptı. Çağlar açıklamasında, "Bizler, ülkemizin ve milletimizin o gece bir uçurum kenarından dönüşüne şahitlik ettik. Bu ülkeyi o uçurum kenarından çekip alan da milletin iradesi ve o iradeyi bayrak yapan Cumhurbaşkanı Erdoğan. Kararı durmuş, Devletimiz FETÖ ile yorulmadan, yılmadan mücadele etmeye devam ediyor. Son devlet

İTO: Milli Birlik Yürüyüşü sonuza dek sürecek

İSTANBUL Ticaret Odası Meclis ve Komite Üyeleri, kurulları ve personeli anma töreni ve Milli Birlik Yürüyüşü'nde iş dünyasını temsil edenleri aldı. İTO Meclis Başkanı Şehit Avdağ ve Yürütme Kurulu Başkanı İbrahim Çağlar başkanlığında heyet, kahraman şehitlerimiz ve gazilerimiz anısına ellerinde Türk bayraklarıyla tören alanına yürüdü. Yürüyüşte yapılan açıklamada ise şöyle denildi: "Bizler, FETÖ'nün hain darbe girişiminde bulunduğu 15 Temmuz 2016'da ülkemizin ve milletimizin bir uçurum kenarından dönüşüne şahitlik ettik. Bu ülkeyi o uçurum kenarından çekip alan milletimizin iradesi ve Cumhurbaşkanımızın kararı durmuş, Devletimiz FETÖ ile yorulmadan, yılmadan mücadele etmeye devam ediyor. Son devlet

düşmanı da hak ettiği cezayı alıncaya kadar mücadelenin süreceğine eminiz. Bizlere düşen bu mücadeleye ekonomide güçlenerek destek vermektir ve İTO olarak 400 bin üyemizle bunun için çalışıyoruz. O gece şehadet serbetini için 250 vatan evladına Allah'tan rahmet diliyoruz. 2 bin 196 gazimize en kalbi şükranlarımız sunuyoruz. 15 Temmuz'u Unutmuyoruz, Unutmayacağız."

STK'LAR TEK SES

Ote yandan 15 Temmuz'un yıl dönümünde İstanbul Ticaret Odası, İstanbul Sanayi Odası, İstanbul Ticaret Borsası, İMEAK Deniz Ticaret Odası, Borsa İstanbul, Türk-İs, TZO, Memur-Sen, TESK de ortak bir basın toplantısı düzenledi.

KDV yasası değişiyor

Maliye Bakanı Naci Ağbal, üzerinde çalıştıkları Katma Değer Vergisi (KDV) reformunun detaylarını anlattı

Maliye Bakanı Naci Ağbal, KDV reformu için tarih verdi. 80 milyon tüketiciyi ilgilendiren konuyla ilgili çok kapsamlı bir çalışma yürüttüklerini belirten Ağbal, bir yandan iş dünyasının önerilerini aldıklarını bir yandan da İngiltere örneğini yerinde incelemek için ekip gönderdiklerini anlattı. Ağbal, "1 Ocak 2018'i bir milat kabul edip kronometreyi sıfırdan açabilecek bir sistem yapabilirsek güzel olur" dedi. Ağbal, "Herkes; oranları düşür, ölümlük bittik. Baktım bu konu farklı bir noktada. Tek yerine getirmek işi çözünüyor. Kanunu baştan sona ele alan ve sistemi yeniden üreten bir tek talepleri çalışma yapılmasına karar verdik" dedi. Ağbal, iş dünyası ve ilgili kurumların görüşüne açtıkları düzenleme için yurt dışında da çalışma yaptıklarını belirtti. 16 Nisan referandumu sürecinde Anadolu'yu dolaştığında en çok KDV ile ilgili şikayetler dinlediği bilgisini paylaşan Ağbal, bu tespitinden yola çıkarak çalışma yapılmasına karar verdiğini dile getirdi.

DEVLET BEDAVA KAYNAK KULLANIYOR
32 yıl önce dönemin Gelirler Genel Müdürü Altan Tufan tarafından hazırlanan KDV kanunuyla bugüne geldiğini belirten Ağbal, şu özeleştirmede bulundu: "Bizim mevcut kanunumuz maalesef işletmeler üzerinde ciddi bir finansman yükü oluşturacak bir noktaya gelmiş. Biz bedavadan kaynak kullanıyoruz. Yani firmalar KDV ödüyor, bizden alacaklı, biz de böyle yan gelip yatıyoruz. Yani nasıl olsa diyoruz faizsiz kaynak bizde kalıyor. Bu durum işletmelerimizin üzerinde ciddi anlamda bir finansman yükü." KDV'de farklı oran yapısının neden olduğu karmaşıklığa da dikkat çeken Ağbal, son olarak ihracatçıların konuyla ilgili görüşlerini dinlediğini aktardı: "Onlarla faydalı bir toplantı yaptık. Getirdikleri öneriler içerisinde gerçekten reform niteliğinde öneriler var, çok doğru bulduğum öneriler var. İstisnaların tam tersine işletmelere zarar verdiğini söylüyorlar. Türkiye'de bir KDV reformu yapmak bizim işletmelerimiz bakımından son derece olumlu dönüşler olacak."

EKİP İNGİLTERE'DE ÇALIŞMA YAPIYOR
Şu ana kadar **TÜSİAD** ve Vergi Konseyi'nden birer sunum aldıklarını bilgisini veren Ağbal, şöyle devam etti: "KDV, herkesin KDV reformu-

ya ilgili görüşlerini topluyoruz. MÜSİAD'dan bir sunum alacağız. **İstanbul Sanayi Odası** bir çalışma yapıyor. Diğer sanayi odaları yazılı olarak görüşlerini bildiriyorlar. Şu anda bir ekibimiz İngiltere'de KDV sistemiyle ilgili, ülkenin Hazine Bakanlığıyla toplantılar yürütüyor. 4-5 gün boyunca oldukça kapsamlı uygulama, mevzuat, bütün konu başlıklarını tek tek üzerinden geçecekler. Birebir yerinde bu uygulamaları görmek istedik. Onun için bütün bu çalışmalar belli bir noktaya gelince reformu oluşturacak zaten temel çözümler ortaya çıkacak, önemsiyorum."

15 TEMMUZ ÖNCESİNİ DE GEÇECEĞİZ
15 Temmuz sonrası dönemi "Hükümet olarak da çok tedirgin olduğumuz aylardı" şeklinde nitelendiren Bakan Ağbal, bu tabloyu değiştirmek için verdikleri mücadelemin altını çizdi: "Arka arkaya Ekonomi Koordinasyon Kurulu toplantıları yaptık. Göstergeler başta kolay düzemedi, kanaatimce 16 Nisan sadece anayasa değişikliği reformunun yapıldığı bir hadise olmaktan öte, ekonomide de bana göre bir milattır. Bu dönemde arka arkaya göstergeler güzel gelmeye başladı.

Geçmişle mukayese ettiğimiz zaman 15 Temmuz'a döndük mü demiyoruz, 15 Temmuz'u da aşan bir periyotta ekonomide güzel rakamlar geliyor."

VERGİ ÜZERİNDEN BİR REKABET VAR

Global krizden sonra ülkeler arasındaki ekonomik rekabet içerisinde vergi rekabeti gittikçe önem kazanan bir faktör haline gelmeye başladığına da vurgu yapan Naci Ağbal, "Trump'ın bir anda Kurumlar Vergisini düşürmesi tesadüf değil. Biz 2006 yılında Kurumlar Vergisi oranını yüzde 33'den yüzde 20'ye indirdik. Ama ben geçen gün bir tablo çıkarttım, şimdi bizden daha aşağı olan ülkeler var. Bence tartışmamız lazım, Kurumlar Vergisi oranı Türkiye'de son derece önemli bir faktör. Mesela İrlanda'da yüzde 12, Macaristan'da yüzde 19, farkları oranlar var" dedi. Gelir vergisi kanununda düzenleme yapmak için de çalışma başlattıklarını belirten Ağbal, "Reformcu bir gelir vergisi kanunu olması için biraz daha çalışmamız lazım. Meclis açılır açılmaz Gelir Kanunu'nun bu yeni halini Plan Bütçe Komisyonuna sokacağız, orada direkt görüşeceğiz, alt komisyona artık gitmeyecek" dedi. (AA)